

BACCALAUREAT GENERAL - SESSION 2014

TAHITIEN

SÉRIE :

LITTERAIRE

Le sujet comporte : 4 pages

Durée de l'épreuve : 3 H 00

Coefficient : 2

L'usage du dictionnaire n'est pas autorisé.

'O RUAHATU TE ATUA NO TE MOANA

'O Te-aho-roa 'e 'o Ro'o e tau ta'ata rava'ai no te fenua Ra'iatea i te tau matamua. Ua 'atutu te tahi 'a'ai no raua 'e 'ua tae roa mai i te u'i o te tau nei.

No Ra'iatea, i Opoa, 'o Teahoroa 'e 'o Ro'o. E peu matarohia e raua i te pae motu ra 'o To'a-marama.

5 E manuiara'a rahi to te tautai, a hape ra te hape, ua piu roa raua i ta raua matau i te 'auaha ana 'o Rua-hatu-tini-rau te atua 'o te moana. No te 'opape i te reira taime, ua tere te matau i roto i te ana 'e tafifi atu ra i ni'a i te rouru 'o Ruahatu, te moe noa ra teie mai te hau 'e te pana'ona'o 'ore. A mau te rouru, a mana'o te ta'ata rava'ai e, e i'a i te 'umera'a a'e ra i ni'a.

10 'Aue roa atu ra te fifi e ! Te upo'o 'o Ruahatu teie e maiha mai nei. E mata'u tei tupu i roto i to raua 'a'au.

Teie te parau 'a Ruahatu :

« No te hape ta 'orua i rave a'e nei, e ha'amou vau i teie fenua, e tu'u vau i te ninatai i ni'a i to 'orua fenua nohora'a. »

15 'Aore na ta'ata nei i ha'amarirau, 'aore i ui parau. Ua ho'i i te 'utuafare 'e ua fa'aara i to te fenua ta'ato'a. Te feia i ha'apa'o mai i taua fa'aarara'a ra, ua 'oti'ati'a 'e ua fa'aineine no te ma'ue e 'imi i te ora. Ua 'ohi ratou i te mau mea ato'a no te fa'anahora'a 'api ; te mau manu ato'a, te oni 'e te ufa mai te 'uri, te pua'a, te moa, te 'iore.

20 Te parahi ra te ho'e ari'i vahine 'o 'Airaro tona i'oa. Ua tu'u teie pupu ta'ata ia ratou i raro a'e i te arata'ira'a 'a 'Airaro. E poti'i herehia ho'i teie na te mau atua 'o te moana, na te reira i ha'amaha i te riri 'o Ruahatu.

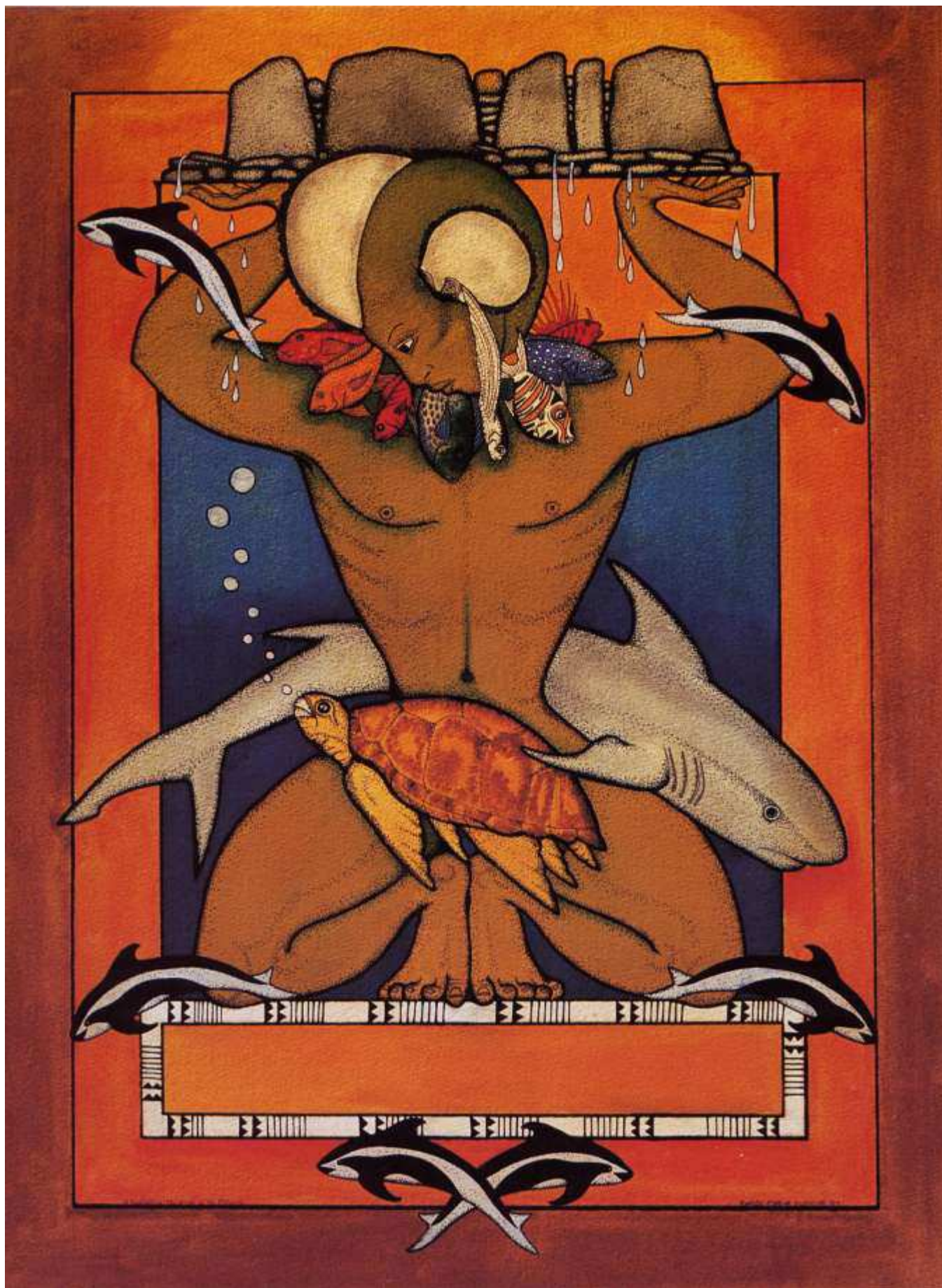
Ua noho atu ratou i ni'a i te motu ra 'o To'amarama 'e ia ninahia te fenua tae roa atu i te mou'a Temehani, ua vai mai ā 'o To'amarama i ni'a a'e. 'Aita roa rātou i pohepohe. Ua ha'amoehia ratou, i te aora'a a'e, 'ite a'era te ta'ata i ora mai e ua roroma te miti.

25 Ua feruri fa'ahou 'e ua patu fa'ahou i te 'ai'a e inaha, e ora 'api tei 'itea i ni'a i te fenua fa'ahotu 'apihia.

Ua nuna'a fa'ahouhia 'e ua he'euri fa'ahou te fenua.

D. & R. Koenig, A. Peni, J. Poroi, V. Richaud, J-F. Favre,
Légendes polynésiennes, 'api 36, 1992.

Fa'aarara'a : 'Ua fa'aturahia te pāpa'ira'a a te mau ta'ata pāpa'i.

Rua-hatu, dieu de l'Océan, tableau de Bobby Holcomb, 1987
Ce tableau sera tiré en 35000 exemplaires sous forme de carte téléphonique 30 unités le 16 juin 1997

I. MĀRAMARAMARA'A**/10****A/ TAI'ORA'A /5**

1. Nō vai mā te parau e fa'ahitihia ra i te 'ōmuara'a o teie tai'ora'a, nō hea mai rāua 'e e aha te peu i mātārohia e rāua ? A ha'apāpū mai i tā 'oe pāhonora'a. /1,5
2. E aha te hape i tupu mai ? 'A ha'apāpū mai i tā 'oe pāhonora'a. /1
3. E aha te huru i'a o tā rāua i tautai mai ? /0,5
4. E aha te mau taupupura'a i tupu i roto i tō rāua orara'a i muri mai i teie tautaira'a ? /1
5. E aha te faufa'a 'o Airaro 'e 'o vai 'oia ? 'A ha'apāpū mai i tā 'oe pāhonora'a. /1

E/ HŌHO'A PĒNI /5

1. 'O vai te fatu o teie hōho'a pēni ? /1
2. E aha te 'ohipa o tā na i ha'afaua'a i rōpū i tā na hōho'a pēni ? /1
3. 'A ha'apāpū mai i te parau o teie 'ohipa. 'A hōro'a mai e piti a'e tāpa'o i ni'a i teie hōho'a nō tē turu i tā 'oe pāhonora'a. /1
4. E aha te 'ohipa e tupu nei i ni'a i teie hōho'a ? /1
5. E aha te tū'atira'a o teie hōho'a pēni 'e te tai'ora'a ? 'A ha'apāpū mai i tā 'oe pāhonora'a. /1

II. PĀPA'IRA'A**/10**

- 1) Tē fa'aineine nei te atua Ruahatu e nīnā i te fenua nō Ra'iātea. I teie mahana, 'ua tupu te tahi mau fifi mai te : miti fa'a'i, mata'i rorofa'i, 'āueuera'a fenua... /3
 - 'A mā'iti mai hō'ē o teie mau fifi 'e 'a fa'ati'a mai.
 - 'A pāpa'i mai e 'ahuru a'e rēni.
- 2) E aha te tahi tautai tā 'oe i ora atu 'e aore rā o tei fa'ati'ahia mai ia 'oe e tō 'oe ra metua, tō 'oe mau hoa, mau taea'e, 'o tā 'oe ānei i mātā'ita'i atu i roto i te 'āfata teata 'e aore ra 'o tā 'oe i tai'o puta atu, e tautai fa'ahiahia mau ā 'e te ta'a'ē roa i te mau tautai mātārohia. Mai te huru ra, 'ua 'aro roa atu te ta'ata tautai i te i'a mai te tahi ta'ata pāutuutu ato'a te huru. /4
 - 'A fa'ati'a mai na i teie tautai ta'a'ē roa mā te fa'ahōhonu māite mai i te 'arora'a te ta'ata 'e te i'a.
 - 'A pāpa'i mai e 'ahuru ma pae a'e rēni.
- 3) 'A vauvau mai i tō 'oe mana'o. E aha te tumu 'o Bobby Holcomb i pēni ai i teie hōho'a ? 'O vai teie ta'ata ? E aha atu ai te tahi mau hōho'a pēni aore ra te tahi mau 'ohipa i ravehia mai e ana o tei riro 'ei faufa'a nō tō tātou fenua ? /3
 - 'A pāhono mai i teie mau uira'a mā tē fa'anaho mai i tō 'oe mau mana'o.
 - 'A pāpa'i mai e hitu a'e rēni.